

лкування, студенти засвоюють і закріплюють ті норми та правила, які прийняті в тому чи іншому професійному середовищі, тобто оволодівають основами культури толерантної поведінки.

Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість спілкування та свобода думки, совісті і переконань. При цьому толерантність розглядається за сферами прояву, а саме: політична - терпимість до людей інших політичних поглядів, до їхніх політичних позицій; наукова - визнання різних теорій і наукових шкіл, інших точок зору в науці; педагогічна - повага до власних дітей, студентів, уміння зрозуміти й пробачити їхню недосконалість; адміністративна - уміння управляти без агресії. Провідними методами та формами формування толерантності у вищій школі є колективні та групові заходи за участю студентського самоврядування й представників громадських організацій. Створення ситуації «реальної відповідальності» сприяє формуванню толерантності студентської молоді та їх суспільної поведінки в різних життєвих ситуаціях.

Толерантний викладач повинен виховувати у студентів уміння позитивно взаємодіяти з іншими людьми. Свою діяльність він повинен базувати на принципах толерантності, основні з яких такі: цілеспрямованості, взяття до уваги індивідуальних особливостей кожного індивіда, зв'язку толерантності з життям, ставлення до інших з повагою, опори на позитивне, створення толерантного середовища у навчальному закладі, співпраці. Викладач повинен володіти різними методами та прийомами, які б допомагали розвивати толерантність у студентів. Такий викладач поважає почуття та позицію кожного, формує почуття справедливості, створює вільну та демократичну атмосферу на заняттях, готовий до діалогу, розуміння та солідарності, спроможний розвивати почуття взаємної прихильності.

Отже, толерантність сьогодні є необхідною умовою для об'єднання людей різної віри, поглядів, культурних традицій й політичних переконань. Вона може бути сформована за допомогою відповідної педагогічної взаємодії. Толерантна освіта є передумовою створення мирних взаємин у суспільстві.

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ

Л.А. НОХРІНА, канд. техн. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Динамічні соціокультурні зміни формують у студентів активну життєву позицію, здібності до творчої самореалізації та етичної саморегуляції в соці-

умі. Реформування українського суспільства загострило проблему реорганізації багатьох сторін життєдіяльності людини і перетворення самої людини: її свідомості, світогляду, тобто зумовило формування особи, яка свідомо орієнтується у проектуванні та реалізації програми своєї суспільної поведінки на певні соціальні цінності.

Рухливість соціальних пропозицій, зміна видів діяльності, пошук нових активних форм участі в житті суспільства потребують від студентів постійного соціально відповідального вибору. Реалії сьогодення підкреслюють, що рушійними силами суспільного прогресу є знання та інформація. Формування глобального інформаційно-комунікативного простору спрямовує вектор сталого соціального, екологічного та економічного розвитку суспільства на систему вищої освіти. В таких умовах сфера освіти орієнтована не тільки на навчальних процес, але і на розвиток та розкриття потенціалів майбутніх фахівців. Продуктивні зміни в житті суспільства постійно вимагають нової концепції системи освіти, оновлення методів виховання, розвитку інноваційних технологій розвитку особи. Цілі, характер і спрямованість процесів формування студентів як активних суб'єктів суспільних відносин та майбутніх фахівців в значній мірі впливають на якісні характеристики перспектив розвитку нашого суспільства, оскільки запорукою успішної розбудови соціуму є активне, творче включення молодого покоління в процес створення матеріальних і духовних благ.

У цьому контексті особливого значення набуває генерація майбутніми фахівцями внутрішньої готовності до активного виконання професійних обов'язків, упевненості в своїх ділових якостях, реальна оцінка власного потенціалу в постійно змінних обставинах практичної діяльності.

Потреби суспільства в збереженні стабільності й сталого розвитку підкреслюють нагальність формування фахівця як особистості, якій властиві активність, соціальна мобільність, професійна компетентність, висока здатність адаптуватися в складних ситуаціях, самостійність в ухваленні рішень, відповідальність, здібність до інтелектуального пошуку та інші якості, визначувані сучасною реальністю.

Пошук соціально прийнятних та оптимальних форм розвитку студентів у вищому навчальному закладі зміщує акценти вищої освіти на проблеми формування і розвитку потенціалів майбутнього фахівця. До сучасної системи вищої освіти пред'являються вимоги, пов'язані із створенням умов для максимального розвитку особистості, готовності цієї особи до самовдосконалення, а також забезпечення високого рівня її професійного розвитку і мобільності. Період навчання студентства співпадає з юністю, тобто з періодом найбільшої інтенсифікації соціального пізнання і соціального становлення, здійс-

нюваного в процесі соціалізації.

Сучасна система вищої освіти ґрунтується на філософії і методології концепції особистісно орієнтованого і діяльнісного підходів. У освітньому процесі взаємодіють навчання і виховання, тобто діяльність викладача і куратора та діяльність студента.

Ключовими чинниками успіху є атмосфера і середовище, в якому здійснюється освітній процес: конструктивні комунікації між всіма суб'єктами освітнього процесу, допомога і доброзичливість викладачів до студентства, раціональна і ефективна організація процесу навчання, створення атмосфери творчого пошуку, стимулювання до самостійності та постійна підтримка інтересу до пізнання. В рамках освітньої парадигми методи, способи і технології навчання направлені на активізацію діяльності студентів, на реалізацію індивідуального освітнього маршруту, на супровід студента в процесі професійно-особистісного становлення.

Варто підкреслити, що розвиток соціальної активності в процесі професійного становлення є потребою самих студентів, що позитивно позначається на результатах підготовки майбутніх фахівців.

ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Л.В. ОБОЛЄНЦЕВА, канд. екон. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Таке складне і неоднозначне у трактуванні поняття як «виховання» включає наступні три основні напрями: 1). передача соціально-історичного досвіду наступним поколінням; 2). процеси соціалізації індивіда в основних сферах громадського життя; 3). розуміння виховання як процесу цілеспрямованого, систематичного формування особистості відповідно до діючих у суспільстві нормативних моделей (згідно Рашидову С.Ф.).

Зважаючи на сказане, «виховання» можна розглядати як процес формування ціннісної свідомості чи ціннісної орієнтації людини, у тому числі у студентської молоді. А це означає, що формуючи чи змінюючи цінності у свідомості студентства, можна досягати нагальних цілей виховання, які стоять чи то перед суспільством, громадою, вищим навчальним закладом, куратором.